УДК 34
З-12

Рекомендовано до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол від 27.07.2026 № 13).

З-12 Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення : матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 05 черв. 2026 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2026. 242 с.

Збірник конференції містить матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення» (05.06.2026), у роботі якої взяли участь представники закладів вищої освіти, наукових установ, правоохоронних органів, недержавних установ України та іноземних держав.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова);* канд. юрид. наук, доц. **Олександр ХРИСТОВ** (*заст. голови);* канд. юрид. наук, доц. **Тетяна АЛФЬОРОВА**; докт. юрид. наук, доц. **Вадим ДАВИДЮК**; канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**; докт. юрид. наук, проф**. Євген ЛЕГЕЗА**; канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА**; докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**; канд. юрид наук, доц. **Станіслав ЧЕРНОП'ЯТОВ**; **Андрій МІРОШНИК** *(секретар).*

ISBN 978-617-8981-32-7

© ВНПЗ ДГУ, 2026
© Автори, 2026

Борисенко С.І.
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ВЛАСНОСТІ ПРИ УКЛАДЕННІ ДОГОВОРІВ ДАРУВАННЯ ТА ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ… 198

Дюкарєв М.В.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ……... 202

Лисенко Б. О., Куцик К. В.
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВОПОРЯДКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ……. 205

Бунчужна В.Є., Логінова М.В.
НІКЧЕМНІ ПРАВОЧИНИ ТА ЇХ ПРАВОВІ НАСЛІДКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ……. 208

Лежнєва Т.М., Черноп'ятов С.В.
ЗАХОДИ СУДУ ЩОДО ПРИМИРЕННЯ ПОДРУЖЖЯ У ПРОЄКТІ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (№ 15150)…….. 211

Черноп'ятов С.В., Лежнєва Т.М.
ТРИВАЛІСТЬ ВІДСУТНОСТІ НА РОБОТІ ЯК КВАЛІФІКУЮЧА ОЗНАКА ПРОГУЛУ: НОВЕЛИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ……... 215

Шевченко А.А., Біла А.В.
СПАДКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ У ПРАКТИЦІ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО СУПРОВОДУ……. 219

Буряк Д.М., Біла А.В.
ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ЮРИСТА ПІД ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ ПРАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ……. 222

Біла А.В., Векшин І.І.
ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ПОРЯДКУ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ……..... 225

Біла А.В., Коссович А.О.
ЗЕМЕЛЬНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ…….. 229

Танких Д.В., Булгакова Ю.М.
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМ ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ……... 231

7. Берназюк Я. Ера ШІ й роль верховних судів у цифровій трансформації правосуддя. *Юридична Газета*. 2025. № 4 (792).

8. Василенко М. Д., Слатвінська В. М. Штучний інтелект в судовій практиці: особливості та його можливості (міжгалузеве дослідження). *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 271–278. URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/4_2022/39.pdf (дата звернення: 23.05.2025).

9. Ільчишин Н. В. Роль штучного інтелекту в адміністративному судочинстві України: виклики цифрової держави. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2025. № 38-3. С. 245–253. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/38-3.pdf (дата звернення: 27.05.2025).

10. Бліхар М. М. Адаптація адміністративного судочинства до викликів цифрового суспільства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2026. Вип. 93, ч. 3. С. 38–44. URL: https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/354478/340750 (дата звернення: 24.05.2025).

11. Колтун Ю. М. Судочинство та цифрове суспільство: сучасні виклики на прикладі адміністративного судочинства. *Академічні візії*. 2026. Вип. 51. С. 1-6. URL: https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2795/2639 (дата звернення: 25.05.2025).

12. Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 640/11321/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=94022453 (дата звернення: 27.05.2025).

Борисенко Світлана Ігорівна
викладач кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету
ORCID 0009-0001-9227-7917

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ВЛАСНОСТІ ПРИ УКЛАДЕННІ ДОГОВОРІВ ДАРУВАННЯ ТА ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ

У сучасних умовах євроінтеграції вітчизняної правової системи особливої актуальності набуває вдосконалення механізмів захисту суб’єктивних прав учасників договірних відносин. Питання цивільно-правового захисту прав власності при укладенні договорів дарування та довічного утримання є стратегічно важливим, оскільки воно безпосередньо стосується забезпечення майнової безпеки та соціальних гарантій громадян. Для аналізу механізмів захисту прав власності необхідно чітко розмежувати правову природу правочинів, що регулюють перехід такого права.

Згідно з ч. 1 ст. 626 ЦКУ, *договором* є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та

обов'язків. У контексті вашої теми договір виступає підставою набуття права власності (ст. 334 ЦКУ), що вимагає дотримання принципів свободи договору та справедливості [1].

Відповідно до ч. 1 ст. 717 ЦКУ, за *договором дарування* одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. Ключова ознака для захисту прав це безоплатність. Будь-яка умова про зустрічне зобов'язання (гроші, послуги) робить такий договір удаваним [1].

Згідно зі ст. 744 ЦКУ, за *договором довічного утримання* (догляду) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або іншу нерухомість або рухоме майно, що має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно. *Ключова ознака для захисту прав:* Оплатний (але не грошовий у повному розумінні) та тривалий характер відносин [1].

Система цивільно-правового захисту в цій сфері охоплює комплекс заходів, спрямованих на юридичне підтвердження права власності та запобігання зловживанням під час розпорядження майном. Ключовими механізмами такого захисту виступають обов’язкове нотаріальне посвідчення (ст. 719, 745 ЦКУ), державна реєстрація прав відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", а також накладення заборони відчуження за договором довічного утримання (ст. 754 ЦКУ), що виступає гарантом інтересів відчужувача [2]. Практична реалізація зазначених механізмів підтверджується сталою позицією Верховного Суду (зокрема, у постанові від 18 грудня 2019 року по справі № 127/23136/17), де наголошується на імперативному характері нотаріального посвідчення правочинів щодо відчуження нерухомого майна. Суд роз’яснює, що момент виникнення права власності у набувача за договором довічного утримання безпосередньо пов’язаний з актом нотаріального посвідчення, що автоматично запускає дію системи державних гарантій захисту прав відчужувача [3]. Більше того, судова практика підтверджує, що недотримання встановленої законом форми правочину (ст. 219, 220 ЦКУ) унеможливлює його реєстрацію та подальше виконання, тим самим виконуючи превентивну функцію: запобігання передчасному або неправомірному переходу титулу власника. Таким чином, нотаріальне посвідчення виступає не просто формальністю, а базовим елементом цивільно-правової безпеки, який фіксує справжню волю сторін та обмежує можливість оспорювання правочину в майбутньому.

У договорі дарування специфічним інструментом захисту є право на його розірвання у разі вчинення обдаровуваним злочину проти дарувальника або виникнення загрози безповоротної втрати дарунка (ст. 727 ЦКУ). Крім того, ст. 724 ЦКУ дозволяє дарувальнику відмовитися від виконання договору в майбутньому, якщо його майнове становище істотно погіршилося [1].

Найбільш затребуваним у судовій практиці способом захисту є визнання договору недійсним внаслідок помилки (ст. 229 ЦКУ). Це особливо актуально для осіб похилого віку, які помилково сприймають дарування як довічне утримання. Як свідчить правова позиція Верховного Суду у постанові від 03 жовтня 2018 року (справа № 759/17065/14-ц), ключовим критерієм для встановлення помилки є невідповідність внутрішньої волі особи її зовнішньому волевиявленню щодо юридичної природи правочину. Суд акцентує на тому, що при оцінці помилки дарувальника необхідно враховувати сукупність суб'єктивних та об'єктивних чинників: похилий вік відчужувача, стан його здоров'я, факт продовження проживання у спірному приміщенні після укладення договору, а також оплату ним комунальних послуг. Такий підхід дає змогу судам розмежувати безоплатне відчуження майна від фактичних відносин довічного утримання, забезпечуючи пріоритет реального змісту правовідносин над їхньою формальною фіксацією, що є критично важливим для захисту прав вразливих категорій громадян [4].

Цивільно-правовий захист забезпечує також стабільність прав обдаровуваного, який стає повноправним власником з моменту прийняття дарунка (ст. 722 ЦКУ), що виключає свавільне позбавлення майна колишнім власником. На відміну від безоплатного дарування, договір довічного утримання є відплатним та алеаторним правочином, що зумовлює особливі форми захисту власності (Глава 57 ЦКУ) [1]. Підтримуючи позицію Р. А. Бориславського, слід зазначити, що хоча договори дарування та довічного утримання є спорідненими способами набуття права власності, вони мають принципово різну спрямованість: від безоплатної передачі майна до складного механізму взаємних прав та обов'язків, спрямованих на соціальне забезпечення відчужувача. Це підкреслює необхідність усвідомленого вибору суб'єктами цивільних правовідносин конкретної договірної конструкції для мінімізації ризиків втрати контролю над нерухомим майном [5].

Ключовим превентивним засобом за договором довічного утримання є обмеження розпорядження майном (ст. 754 ЦКУ). Хоча набувач стає власником у момент посвідчення договору, законодавча заборона на відчуження чи заставу майна до смерті відчужувача гарантує останньому право на користування житлом. Ефективність захисту посилюється вимогою деталізації обов'язків щодо догляду (ст. 751 ЦКУ) та правом на безперешкодне проживання відчужувача [1].

Процесуальний захист реалізується через розірвання договору у разі його невиконання набувачем (ст. 755 ЦКУ). Юридичним наслідком є повернення власності відчужувачу без компенсації понесених набувачем витрат (ст. 756 ЦКУ). Водночас закон захищає інтереси сторін через розподіл ризиків: випадкове знищення майна не звільняє набувача від обов'язків утримання (ст. 748 ЦКУ), проте забезпечує йому захист від претензій спадкоємців, оскільки право власності переходить за життя відчужувача [1].

Стабільність цивільного обороту забезпечується також через механізм правонаступництва: у разі смерті набувача його обов'язки за договором

довічного утримання переходять до спадкоємців, а в разі їхньої відмови - майно повертається відчужувачу. Це гарантує безперервну майнову безпеку та соціальний захист особи.

Порівняльний аналіз свідчить, що захист при даруванні є вразливим через безповоротність переходу права власності. Натомість договір довічного утримання створює «гарантійний буфер» у вигляді заборони відчуження майна (ст. 754 ЦКУ), що балансує інтереси сторін та охоплює спадкові інтереси: у разі неналежного догляду майно повертається відчужувачу, зберігаючись у спадковій масі його родини. Важливим аспектом є протидія удаваним правочинам (ст. 235 ЦКУ), де захист реалізується через відновлення фактичних відносин у судовому порядку.

Фундаментальна відмінність полягає в парадигмі: довічне утримання захищає право на гідні умови життя через майновий еквівалент, тоді як дарування лише юридично супроводжує акт безоплатної передачі майна. Попри переваги утримання, поширеною проблемою залишається приховування фактичного догляду за формою дарування, що потребує застосування інституту недійсності через помилку або обман.

Дослідження підтвердило, що договір довічного утримання надає вищий рівень гарантій, передбачаючи пряме повернення власності у разі порушення умов набувачем. Для мінімізації ризиків вразливих верств населення доцільно запровадити обов'язкову фіксацію нотаріального роз'яснення наслідків правочину та законодавчо розширити підстави для розірвання дарування у випадку крайньої нужди дарувальника.

Список використаних джерел та літератури:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 03.05.2026).
2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text (дата звернення: 05.05.2026).
3. Постанова Верховного Суду у справі № 127/23136/17 (провадження № 61-41151св18) від 18.12.2019. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/86505455 (дата звернення: 05.05.2026).
4. Постанова Верховного Суду у справі № 759/17065/14-ц (провадження № 61-277св18) від 03.10.2018. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/77037112 (дата звернення: 05.05.2026).
5. Бориславський Р. А. Договори купівлі-продажу, дарування, довічного утримання: як способи набуття права власності. *Актуальні проблеми приватного та публічного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні* : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 31 жовт. 2025 р.). Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2025. С. 10–13. URL:

http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/26712/1/Львів%20ЗБІРНИК.pdf#page=10.

Дюкарєв Микита Вікторович
здобувач
Науково-дослідного інституту публічного права
ORCID: 0009-0002-3556-2540

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Сьогодні охоронна діяльність в Україні набуває особливого значення для захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Ринок охоронних послуг в Україні в умовах триваючої збройної агресії Російської Федерації проти України зазнав суттєвої трансформації. У зазначеному аспекті, важливо розкрити адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності в Україні як складової категорії правоохорона.

Розкриття нормативно-правової основи здійснення охоронної діяльності слід розпочати з положень Конституції України. Зокрема, статтями 13, 41 та 42 Основного Закону закріплені право власності, його захист державою та право на незаборонену законом підприємницьку діяльність [1].

Поряд із Конституцією, Закон України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 № 4616-VI визначає організаційно-правові принципи здійснення господарської діяльності у сфері надання послуг з охорони власності та громадян. Згідно зі статті 1 цього Закону, охоронна діяльність є наданням послуг з охорони власності та громадян [2].

Також до правової основи потрібно віднести Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII, яким врегульовано суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначає виключний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлює уніфікований порядок їх ліцензування, нагляд і контроль у сфері ліцензування, відповідальність за порушення законодавства у сфері ліцензування видів господарської діяльності. Згідно п. 30) ч. 1 статті 7 цього Закону, охоронну діяльність віднесено до переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню [3].

Важливо відмітити що Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, а саме пп. 19), 20) статті 23 серед інших повноважень поліції закріплює здійснення: охорони об’єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також прийняття участі у здійсненні державної охорони; здійснення на договірних засадах охорони фізичних осіб та об’єктів права приватної і комунальної власності, а також об’єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України [4].